

Емилија Лазаревић*

ЛЕКСИЧКА РАЗВИЈЕНОСТ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА**

Апстракт: Налази истраживања у свету указују да је квалитет лексичке развијености на предшколском узрасту значајан за усвајање вештина читања и писања, а богатство и структура речника директно утичу на разумевање прочитаног. У нашој средини готово да нема истраживања која су се бавила проучавањем утицаја развијености лексичког нивоа деце на предшколском узрасту на успех у усвајању вештина читања и писања на каснијем школском узрасту. У овом раду ће бити презентован део резултата прве фазе лонгитудиналне студије, чији је циљ истраживање лексичке развијености деце предшколског узраста. Узорак је пригодног типа и обухватио је децу предшколског узраста (N=65). Процена лексичке развијености с аспекта способности разумевања значења речи обављена је применом X суптеста Усвојено језичко благо АКАДИА теста развојних способности. Добијени налази указују на изнадпросечну лексичку развијеност испитиване деце, али и то да су девојчице биле успешније у решавању ајтема овог суптеста. Добијени подаци ће бити корелирани са успехом у усвајању читања и писања ове деце у првом и другом разреду основне школе, чиме се пружа могућност утврђивања предиктивне моћи овог конструкта на успех у усвајању читања и писања.

Кључне речи: лексички ниво говорно-језичког развоја, деца предшколског узраста, поремећаји читања и писања

Увод

Читање и писање представљају веома сложене психолингвистичке процесе, а њихов успешан развој умногоне зависи од специфичног развоја перцептивних (визуелних и аудитивних), говорно-језичких (посебно фонолошких) и графомоторичких способности детета (Лазаревић, 2012а). Читање представља процес у ком се, уз помоћ претходних знања и искустава, уз помоћ различитих стратегија читања сазнаје садржај и

---

* Др Емилија Лазаревић, виши научни сарадник, Институт за педагошка истраживања, e-mail: elazarevic@rcub.bg.ac.rs

** Чланак представља резултат рада на пројектима „Од подстицања иницијативе, сарадње, стваралаштва у образовању до нових улога и идентитета у друштву“ (бр. 179034) и „Унапређивање квалитета и доступности образовања у процесима модернизације Србије“ (бр. 47008), које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (2011–2014).

значање текста. Читање подразумева овладаност различитим нивоима језичких компетенција: лингвистичке, социолингвистичке и прагматичке компетенције (Hedge 2000). Вештина писања представља најсложенију људску способност и интегрише све могуће функције, и више од читања, јер поред осталих процеса укључује и ручну делатност, подводећи је извршавању основне функције писања: преношење мисаоно-језичких порука (Лазаревић, 2012б).

У свету су изведена бројна истраживања да би се установило који нивои говорно-језичког развоја на предшколском узрасту доприносе успеху у усвајању читања и писања на каснијем школском узрасту. На основу добијених података, издвојена су четири нивоа знања: фонолошки, лексичко-семантички, синтактички и прагматички, који се сматрају претпоказатељима успешности усвајања и аутоматизације вештина читања и писања (Juel, 1988; Catts & Kamhi, 2005; Scarborough, 1998; Speece et al., 2004; Molfese et al., 2008). Иако је у иностраној литератури највише испитивана веза између развоја фонолошких способности и успеха у усвајању читања и писања, постоји и значајан број студија у којима је испитивана повезаност развијености лексичко-семантичког нивоа говорно-језичког развоја код деце на предшколском узрасту, са каснијим успехом у усвајању читања и писања. Добијени подаци у тим студијама указују на то да је квалитет развијености лексичко-семантичког нивоа на предшколском узрасту значајан за усвајање вештина читања и писања, а богатство и структура речника директно утичу на разумевање прочитаног (Scarborough, 1998; Snowling, 2000; Ehri and Snowling, 2004; Schuele, 2004; Nation and Snowling, 2004, Torgesen et al., 2001; Ehri, 2005).

У нашој средини је мали број истраживања која су се бавила проучавањем развијености предиктора на предшколском узрасту и њиховом утицају на успех у усвајању вештина читања и писања. У малобројним истраживањима код нас углавном је проучавана веза између фонолошке способности деце предшколског узраста са успехом у усвајању читања и писања (Коцопељић, 2008), а истраживања о утицају развијености лексичког нивоа код деце на предшколском узрасту са успехом у усвајању вештина читања и писања на каснијем школском узрасту скоро да нема. Код нас је уобичајено да се тешкоће са усвајањем вештина читања и писања, као и поремећаји читања и писања детектују тек када су значајно повезани са школским постигнућем, а истраживања спроведена у домену поремећаја читања и писања углавном су обављена на популацији деце млађег школског узраста.

Дислексија и дисграфија представљају специфичне сметње у учењу. Дислексија је специфичан поремећај учења који има неуробиолошку основу. Дислексија представља језички утемељен поремећај који обележавају тешкоће у кодирању појединих речи, а које обично одражавају недовољно развијене способности фонолошке обраде. Тешкоће у декодирању речи су неочекиване с обзиром на узраст, остале когнитивне и академске способности и не представљају резултат општих развојних или сензорних тешкоћа. Дислексичне сметње се огледају у различитим тешкоћама у различитим облицима језика, па се често уз проблеме читања јављају и озбиљни проблеми у стицању вештине писања (Orton Dyslexia Society Research Comittee, 1996).

Дисграфију карактерише знатно слабија вештина писања од оне која се очекује с обзиром на хронолошку доб особе (поред постојања нормалне интелигенције, доброг вида и слуха, одговарајуће едукације и социјалних услова), а обично се ради о комбинацијама тешкоћа код које доминирају граматичке грешке, грешке интерпункције, слаба организација поглавља, вишеструке правописне грешке и изразито лош рукопис (Лазаревић, 2012б).

Дислексију и дисграфију, поред суштинских карактеристика, одликује и низ специфичних које су условљене особеношћу писма и језика (Fletcher et al., 2007), основама за усвајање језика на предшколском узрасту, као и специфичностима васпитнообразовног процеса. Учесталост дислексије код деце школског узраста у нашој средини износи 8,4 % (Бракус, 1999), а дисграфије 7,7 % (Митић, 2004), а чак око 15% деце из опште популације има тешкоће усвајања вештине читања (Вуксановић и сар., 2008).

Развој значења речи је сложен процес и почиње рано, а траје током читавог живота. Након стицања јасне предметне припадности, и успостављања њене стабилности, развој значења речи се наставља и подразумева развој генерализоване и аналитичке функције речи. Током свих дечијих развојних фаза развија се и значење речи, тако што реч, имајући исту предметну припадност, стиче нову структуру, мења и обогаћује систем веза и генерализација (Лурија, 2000, према Чолић, 2013). Лексичка способност се убрзано развија током предшколског периода. Дете раставља и модификује објекте и догађаје на детаљније категорије, а усваја и знања о томе који термини одговарају одређеном лексичком и физичком контексту. На крају предшколског периода деца овладавају свим аспектима денотативног значења речи које користе, као и неким аспектима конотативног значења (Глигоровић и сар., 2005).

Изучавање развијености лексичке способности, као значајног предиктора који доприноси успеху у усвајању читања и писања на каснијем школском узрасту, омогућило би нам препознавање симптома ових поремећаја код деце предшколског узраста. С друге стране, померање фокуса са школског узраста на предшколски омогућава благовремену примену превентивног и стимулативног рада на развоју предиктора који су повезани са каснијим успехом у усвајању вештина читања и писања, посебно због тога што су у нашој средини сви говорно-језички поремећаји у порасту, а и поремећаји читања и писања, као и недовољна усвојеност вештина читања и писања (Лазаревић, 2011, Совиљ и сар., 2013).

Подаци добијени у овом истраживању о развијености лексичке способности деце предшколског узраста биће корелирани са успехом у усвајању читања и писања ове деце у првом и другом разреду основне школе, чиме се пружа могућност утврђивања предиктивне моћи овог конструкта на успех у усвајању читања и писања.

Дизајн истраживања

У овом раду ће бити представљен део резултата прве фазе лонгитудиналне студије у којој је спроведено индивидуално испитивање са праћењем испитаника у трајању од три године. Циљ лонгитудиналне студије је испитивање развоја дечје писмености. Први део истраживања, чији ћемо део резултата презентовати у овом раду, спроведен је током априла и маја 2012. године и подразумевао је утврђивање нивоа развијености: говорно-језичких, металингвистичких, општих когнитивних и графомоторичких способности код деце која још нису овладали вештином читања и писања.

Циљ истраживања, који је предмет интересовања овог рада, јесте да се испита лексички ниво говорно-језичког развоја деце предшколског узраста, с аспекта способности разумевања значења речи. Истраживањем смо желели сагледати квалитет лексичке развијености деце предшколског узраста и утврдити да ли постоје полне разлике у домену лексичке развијености.

Метод

Узорак. Узорак је пригодног типа и обухватио је 65 деце предшколског узраста просечне старости 80 месеци ($AS=80,09$; $SD=3,11$; $Mod=80$, $Min=75$, $Max=88$), која су обухваћена припремним предшколским програмом. У узорак су укључена деца из предшколских установа (ПУ) из Београда: државних („Мрвица“ и „Скадарлија“) и приватног („Јуца – децја откривалица“). Узорак је уједначен према полу, укључено је 51% дечака и 49% девојчица и према структури ПУ: 52% је похађало државне, а 48% деце је било укључено у приватне ПУ. Утврђивање интелектуалног нивоа деце, која су укључена у узорак, установљено је Тестом за испитивање првака (ТИП-1; Ивић, Милинковић, Пешикан и Буквић, 1995) при упису ове деце у школу.

Деца укључена у узорак имају типичан говорно-језички развој и нису овладала вештинама читања и писања.

Инструменти. Процена лексичког нивоа говорно-језичке развијености са аспекта способности разумевања значења речи обављена је применом X суптеста Усвојено језичко благо АКАДИА теста развојних способности канадских аутора Аткинсон, Џонстон и Линдзи (Atkinson, Johnston & Lindsay, 1972), који се састоји од 13 суптестова, међусобно независних. X суптест – Усвојено језичко благо (УЈБ) састоји се од 20 ајтема. Његовом применом смо испитивали ниво лексичке развијености деце старијег предшколског узраста. Ајтеми су разврстани у три групе: у првој се од испитаника очекује да препозна слику или писану реч коју испитивач усмено презентује (1–5 ајтема), друга група ајтема обухвата избор између више написаних речи на основу налога испитивача (6–15 ајтема), док у трећој групи испитаник потврђује или одбацује истинитост одређених тврдњи (16–20 ајтема). За сваки исправно решен ајтем добија се по један бод. Максималан скор је 20 бруто бодова који се прерачунавају у стандардизоване бодове.

Ток истраживања. Индивидуално испитивање је спроведено у засебним просторијама у којима су се налазили само испитивач и испитаник. Време решавања теста није било ограничено. Испитивање је обављено уз сагласност родитеља деце која су укључена у узорак, непосредно пре краја реализације предшколског припремног програма.

Анализа података. У обради података коришћена је дескриптивна статистичка анализа (AS , SD , Min и Max , Mod), као и тестови статистичког закључивања (једнофакторска анализа варијансе за непоновљена мерења).

Резултати и дискусија

На основу резултата дескриптивне статистике о развијености лексичког нивоа говорно-језичког развоја код деце предшколског узраста, у нашем узорку установљено је да су у просеку остварили 70,00 стандардизованих бодова од укупно 83 ($AS=70,00$, $SD=7,23$, $Min\ 48,00$, $Max\ 83,00$), што указује на високо просечно постигнуће тачних одговора на овом суптесту. Високо позитивно одступање од просека популације у оквиру испитиваних способности присутно је код свих испитаника укључених у узорак.

Постигнуће тачних одговора на појединачним ајтемима примењеног теста посматрано је преко показатеља дескриптивне статистике чије су вредности приказане у табели 1.

**Табела 1. Постигнуће на појединачним ајтемима
X суптест – Усвојено језичко благо**

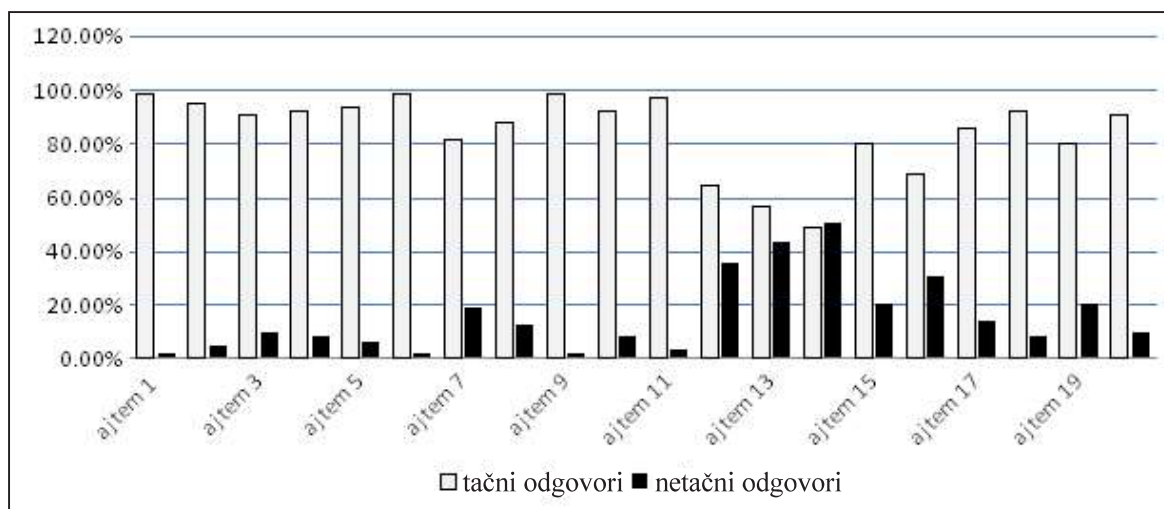
Ајтеми	AS	SD	Ајтеми	AS	SD
1.	,985	,124	11.	,969	,174
2.	,954	,211	12.	,646	,481
3.	,907	,292	13.	,569	,499
4.	,923	,268	14.	,492	,503
5.	,938	,242	15.	,800	,403
6.	,985	,124	16.	,692	,465
7.	,815	,391	17.	,861	,348
8.	,877	,331	18.	,923	,268
9.	,985	,124	19.	,800	,403
10.	,923	,268	20.	,785	,414

Анализирајући дате одговоре по појединачним ајтемима, уочавамо да су изнадпросечно постигнуће испитаници остварили приликом решавања ајтема из прве групе (1–5 ајтема), што није изненађујуће зато што су прва четири ајтема била у категорији конкретних именица, док је пети ајтем био глагол који је деци познат из свакодневног искуства. У другој групи

ајтема (6–15), изнадпросечно постигнуће остварено је од 6 до 12 ајтема, а били су у питању појмови познати из свакодневног искуства, као и при решавању 15. ајтема иако је представљао апстрактни појам. Такође, изнадпросечно постигнуће забележено је од 17 до 20 ајтема када су требали да потврде или одбаце истинитост тврдњи, а оне су биле у домену који им је био искуствено познат.

Анализом добијених података уочавамо да су ниже постигнуће, али према нормама које су утврђене у тесту АКАДИА у просеку популације, испитаници остварили на ајтемима суптеста којима се процењивала способност избора једне речи, према налогу испитивача, између више понуђених речи (14. 13. и 12) и при решавању једног ајтема из треће групе ајтема у којој испитаник потврђује или одбацује истинитост одређених тврдњи (16). Нешто ниже постигнуће тачних одговора у делу теста којим се испитивала способност избора једне речи, према налогу испитивача, између више понуђених речи забележено је у ајтемима код којих су били заступљени појмови који нису познати из свакодневног искуства и то за ајтем 14. (Учинити горим: отежати–изједначити–побољшати), 13. (Птица певачица: врабац–славуј–гавран) и ајтем 12. (Ако група војника одлази да нешто испита и види, онда је то: дружина–војник–патрола–оркестар). Неочекивано нешто ниже постигнуће тачних одговора забележено је и на ајтему 16. (Да ли се клонови кревеле?), када су требали да потврде или одбаце истинитост тврдње у домену који им је искуствено познат и са којим се врло рано сусрећу. Постигнуће испитаника на појединачним ајтемима је и графички приказано (графикон 1).

Графикон 1. Постигнуће на појединачним ајтемима, тачни и нетачни одговори X суптест – Усвојено језичко благо

Ако анализирамо дистрибуцију дечјег постигнућа мереног преко броја тачних одговора конвертованих у стандардизоване бодове уочавамо да је 1,5% деце имало минимални број стандардизованих бодова 48, а 3,1% максималних 83, односно тачно решавање свих ајтема суптеста којим се испитивао лексички ниво говорно-језичког развоја. Распон између минималних и максималних постигнућа говори нам о неуједначености резултата, односно неусклађености лексичког развоја деце предшколског узраста, што је и очекиван налаз. Високо постигнуће на овом суптесту, које говори о натпросечно развијеном лексичком фонду деце на касном предшколском узрасту, помало је неочекивано, без обзира што су испитаници тестирани у периоду најинтензивнијег лексичког развоја према сазнањима неких аутора (Голубовић, 1997). Добијени подаци су потврђени у истраживањима других аутора применом истог теста, али код деце старијег узраста, односно деце на млађем школском узрасту од првог до четвртог разреда (Чолић, 2013). Истраживачки подаци ранијих истраживања применом истог суптеста на популацији деце млађег школског узраста супротни су и указују на то да између 4% и 5% деце млађег школског узраста захтева помоћ у развоју овог нивоа језичког развоја, а 7,12% деце овог узраста захтева пажљиво праћење наставка лексичког нивоа у оквиру језичког развоја (Глигоровић и сар., 2005).

Једнофакторском анализом варијансе за непоновљена мерења установљена је разлика између дечака и девојчица у домену лексичке развијености ($F=9.97$, $df=1$; $p=.002$). Добијени подаци указују на то да су девојчице биле успешније при решавању ајтема којима се процењивала лексичка развијеност применом суптеста Усвојено језичко благо. Добијене податке можемо сагледати с аспекта уобичајеног мишљења да девојчице предњаче у односу на дечаке када је у питању рана фаза говорно-језичког развоја, а самим тим и у домену лексичке способности. Добијени налази у овом истраживању у супротностима су са налазима неких других истраживања код нас, применог истог суптеста на популацији деце млађег школског узраста није установљено постојање разлика између дечака и девојчица у успешности решавања ајтема овог суптеста (Глигоровић и сар., 2005; Чолић, 2013).

Неочекиваност добијених података применом овог суптеста, АКА-ДИА теста развојних способности, с једне стране, отвара питање осетљивости овог суптеста за процену лексичке способности деце на предшколском узрасту. С друге стране, добијене налазе можемо тумачити и с аспекта сазнања да се наши испитаници у тренутку испитивања налазе на узрасту на ком је развој лексикона у фази најинтензивнијег периода

развоја, који се везује за период до 8 год. (Голубовић, 1997). Лексичка развијеност деце укључене у узорак значајно је одређена индивидуалним особеностима развоја сваког детета. У прилог томе иде и чињеница да деца укључена у узорак нису још увек овладали вештинама читања и писања, чиме им један од ефикасних начина богаћења лексикона није био доступан. Осим тога, они су тестирани у периоду пред полазак у школу па се искључује и утицај школског контекста на развијеност лексичког фонда. Такође, добијени налази о лексичкој развијености указују на развијен језички систем у овом домену и на то да деца укључена у узорак имају: диференцирана семантичка поља, разумеју и примењују усвојене појмове, што се опет може приписати индивидуалним особеностима развоја испитиваних лексичких способности деце укључене у узорак.

Закључак

Иако добијене налазе не можемо да генерализујемо, ограничења произлазе из величине узорка и примењеног инструмента за испитивање, уочили смо да испитаници укључени у узорак имају:

- изнадпросечну развијеност лексичке способности с аспекта способности разумевања речи,
- развијен језички систем, имају диференцирана семантичка поља, разумеју појмове и примењују их, што можемо приписати индивидуалним особеностима развоја испитиваних способности деце укључене у узорак,
- а установљене су полне разлике у домену развијености лексичке способности с аспекта разумевања значења речи, девојчице су биле успешније при решавању ајтема овог суптеста.

Рано препознавање симптома проблема читања и писања омогућава примену раних интервенција на плану стимулативног и превентивног рада код деце предшколског узраста. У нашој средини готово да не постоје корелационе студије које су утврдиле везу између развијености овог предиктора и почетног читања и писања и поред сазнања из литературе да морфосинтаксичко и лексичко-семантичко знање значајно доприноси усвајању вештина читања и писања (Bishop and Snowling, 2004; Catts and Kamhi, 2005; Lenček i Ivšac Pavliša, 2011). Добијени подаци у овом истраживању отварају и питање осетљивости примењеног инструмента за испитивање лексичке способности деце на предшколском узрасту и указују

на неопходност конструисања валидних инструмената којима би се вршила адекватна процена различитих аспеката лексичке способности код деце предшколског узраста. Подаци добијени у овом истраживању о лексичкој развијености код деце предшколског узраста биће корелирани са успехом у усвајању читања и писања ове деце у првом и другом разреду основне школе, чиме се пружа могућност утврђивања предиктивне моћи овог конструкта.

Литература

- Atkinson, J. S., Jonston, E. E. & Lindsay, A. J. (1972). *The Acadia Test of Develop'mental Abilities*. Wolfville, Nova Scotia, Canada: University of Acadia.
- Бракус, Р. (1999). *Мултидимензионални приступ у процени дислексија и дисграфија*. Докторска дисертација. Београд: Дефектолошки факултет.
- Catts, H. W. & Kamhi, A. G. (2005). *Language and Reading Disabilities*. Pearson Education.
- Чолић, Г. (2013). Динамика развоја лексикона код деце млађег школског узраста. *Специјална едукација и рехабилитација*, вол. 12, бр. 4, 441–453.
- Definition of Dyslexia Orton Dyslexia Society Research Committee (1996). <http://www.helpingparents.net/Dyslexia.pdf>
- Ehri, L. C. & Snowling, M. J. (2004). Developmental Variation in Word Recognition. In C. A. Stone, E. R. Silliman, B. J. Ehren & K. Apel (Eds.), *Handbook of Language and Literacy* (433–460). New York The Guilford Press.
- Ehri, L. (2005). Learning to Read Words: Theory, Findings, and Issues. *Scientific studies of reading*, Vol. 9, No. 2, 167–188.
- Fletcher, J. M., Lyon, G. R., Fuchs, L. S. & Barnes, M. A. (2007). *Learning Disabilities. From Identification to Intervention*. New York, London: The Guilford Press.
- Глигоровић, М., Глумбић, Н., Маћешкић Петровић, Д., Каљача, С., Бројчин, Б., Јапунца Милисављевић, М., Радић Шестић, М., Вујанић, Е., Ан-дрејевић, Д., Кашић, З. и Голубовић, С. (2005). „Специфичне сметње у учењу код деце млађег школског узраста“. У С. Голубовић и група аутора (Ур.), *Сметње у развоју код деце млађег школског узраста* (415–523). Београд: Дефектолошки факултет, Меркур.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press.

- Ивић, И., Милинковић, М., Пешикан, А. и Буквић, А. (1995). *Тест за испитивање првака (ТИП-1) – Приручник*. Београд: Друштво психолога Србије.
- Juel, C. (1988). Learning to Read and Write: A Longitudinal Study of 54 Children From First Through Fourth Grades. *Journal of Educational Psychology*, Vol. 80, No. 4, 437–447.
- Коцопељић, Ј. (2008). *Метајезички аспекти зрелости за полазак у школу*. Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине.
- Лазаревић, Е. (2012а). Дислексични ученици у васпитно-образовном процесу. *Педагогија*, вол. LXVII, бр. 3, 305–317.
- Лазаревић, Е. (2012б). Дисграфичне сметње код ученика. *Васпитање и образовање*, год. XXXVII, бр. 2, 13–29.
- Лазаревић, Е. (2011). Специфичне сметње у учењу и говорно-језички поремећаји. *Васпитање и образовање*, вол. 36, бр. 3, 51–68.
- Mirjana Lenčec, M. i Ivšac Pavliša J. (2011). Važnost semantičkoga znanja prije početka školovanja. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, vol. 47, br. 2, 26–41.
- Митић, М. (2004). *Специфичности развоја перцептивних, говорно-језичких и графомоторних способности у односу на симптоматологију дисграфије*. Докторска дисертација. Београд: Дефектолошки факултет.
- Molfese, D. L., Molfese, V. J., Barnes, M. E., Warren, C. G., Molfese, P. J. (2008). Familial predictors of dyslexia: evidence from preschool children with and without familial dyslexia risk. In G. Reid, A. J. Fawcett, F. Manis & L. S. Siegel (Eds.), *The Sage Handbook of Dyslexia* (99–121), Sage Publications.
- Nation, K. & Snowling, M. J. (2004). Beyond phonological skills: broader language skills contribute to the development of reading. *Journal of Research in Reading*, Vol. 27, 342–356.
- Novosel, M. & Mavrin-Cavor, Lj. (1985). Acadia test razvoja sposobnosti – provjera valjanosti i pouzdanosti. *Primijenjena psihologija*, vol. 16, br. 1–2, 127–134.
- Повшек, И. и Говедарица, Т. (2001). *АКАДИА тест развојних способности*. Београд: Институт за ментално здравље.
- Scarborough, H. S. (1998). Predicting the future achievement of second graders with reading disabilities: Contributions of phonemic awareness, verbal memory, rapid serial naming, and IQ. *Annals of Dyslexia*, 48, 115–136.
- Schuele, C. M. & Boudreau, D. (2008). Phonological awareness intervention: Beyond the basics. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 39, 3–20.

- Snowling, M. (2000). *Dyslexia* (second edition). Blackwell: Oxford.
- Совиљ, М., Бедричић, Б., Стокић, М., Вујовић, М., Максимовић, С., Бојовић, Ј., Вукић, М., Савић, С., Зораја, А. и Портић, А. (2013). *Протокол за оптимизацију дечијих потенцијала за учење*. Београд: ЦУЖА-ИЕФПГ.
- Speece, D. L., Ritchey, K. D., Cooper, D. H., Roth, F. P. & Schatschneider, C. (2004). Growth in early reading skills from kindergarten to third grade. *Contemporary Educational Psychology*, 29, 312–332.
- Torgesen, J. K., Alexander, A. W., Wagner, R. K., Rashotte, C.A., Voeller, K., Conway, T. & Rose, E. (2001). Intensive remedial instruction for children with severe reading disabilities: Immediate and long-term outcomes from two instructional approaches. *Journal of Learning Disabilities*, 34, 33–58.
- Vuksanović, J., Jovanović, A., Avramović-Ilić, I. i Petrović, B. (2008). Neki indikatori (ne)uspešnog čitanja. *Psihologija*, vol. 41, br. 3, 343–355.

LEXICAL DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN

By Emilija LAZAREVIC

ABSTRACT

Globally, researches indicate that the quality of lexical development of preschool children is important for acquiring reading and writing skills, while wide vocabulary and its structure affect reading comprehension directly. In our country there have been almost no researches on the impact of the development of lexical level of preschool children on the success of acquiring reading and writing skills at later school levels. This paper is going to present a part of the results of the first phase of a longitudinal study, which aims to study lexical development of preschool children. The sample was representative and it included preschool children (N = 65). The assessment of lexical development in terms of the ability to understand the meaning of words, was performed by using X subtest Adopted linguistic treasure Acadia test of developmental capabilities. The findings indicate above average lexical development of these children, and that girls were more successful in solving items of the subtest. The data will be correlated with their success of acquiring reading and writing skills in the first and second grade of primary school, which would offer the possibility of determining the predictive power of this construct on the success of reading and writing skills.